

Abstrakt

Přestože je pojem Bildungsroman spojován především s romány 18. a 19. století, tento žánr, nebo alespoň jeho rysy, stále přetrvává v současné literatuře. Manfred Engel definuje tři hlavní předpoklady pro vymezení Bildungsromanu: jedna ústřední postava, která prochází vývojem, jenž obvykle začíná v dětství, a nakonec dosáhne dospělosti, přičemž *Bildung* odkazuje k utváření identity.

Bildungsroman je provázán se společností, jelikož se v něm objevuje rebelie proti ní nebo naopak přizpůsobení se. Žánr, který vznikl díky změnám ve společnosti, se vyvíjel spolu se společností a objevilo se tak několik variant žánru. Kritici postupně začali používat termíny ženský a feministický Bildungsroman, který představuje ženskou protagonistku, což v dřívějších románech tohoto žánru nebylo obvyklé. Vznik nových ženských hrdinek ve dvacátém století byl částečně způsoben tím, že ženy dokázaly postupně získat stejné možnosti, které byly dříve dostupné výhradně jejich mužským protějškům.

Bildungsroman v irské literatuře v mnoha ohledech navazuje na obecnou tradici tohoto žánru. Přesto se v něm objevují některé specifické rysy. Jedním z častých témat je odchod jako způsob nalezení vlastní identity nebo potenciálu. Na rozdíl od klasického Bildungsromanu se hrdinové často nepodřizují společenským normám, což otevírá otázku vnitřního exilu: ačkoli fyzicky hlavní hrdina neopustí komunitu, přesto se jí odcizí.

Za zástupce tohoto žánru lze považovat romány Anny Burns *No Bones* a *Mlikař*. *No Bones* je typičtějším příkladem Bildungsromanu, neboť sleduje Amelii Lovett od dětství po dobu 25 let. V *Mlikaři* je otázka časového rozpětí komplikovanější, poněvadž události se odehrávají během několika měsíců, ale hlavní hrdinka-vypravěčka vypráví své zážitky až po dvaceti letech. Tento odstup vytváří širší záběr života hlavní hrdinky a je tak možné sledovat její vývoj.

Společným tématem těchto dvou románů je hlavní ženská postava, která vyrůstá během dlouhodobého konfliktu, který ovlivňuje její vývoj a utváření identity. Zatímco prostředí románu *No Bones* je patrné od začátku - Belfast, především Ardoyne, od konce 60. do začátku 90. let, doba a místo vzniku *Mlikaře* jsou méně zřetelné. V mnoha ohledech připomíná Belfast konce 70. let, nicméně žádné místo, jméno ani konkrétní politický termín není nikdy zmíněn, protože prostřední ségra si vymýšlí vlastní výrazy, byť analogické k Troubles.

Kromě kolektivního traumatu způsobeného konfliktem je v práci nastíněno také téma osobního traumatu, které je ústřední jak v *No Bones*, tak v *Mlíkaři*, a to, jak souvisí s utvářením vlastní identity. Obě protagonistky, Amelie i prostřední ségra, měly traumatické zážitky a Burns popisuje jejich rozdílné mechanismy vyrovnávání se s nimi. Amelie se snaží získat kontrolu nad svým životem tím, že hladoví. Prostřední ségra se zpočátku pokouší uniknout před konfliktem prostřednictvím svého zvyku číst za chůze. Mlíkařovo pronásledování a výhrůžky ji způsobí trauma, o kterém není schopna mluvit. Teprve po mnoha letech k tomu nachází jazyk a vyprávění je pak jejím způsobem terapie. Obě se také pokoušejí odejít, což je jeden z aspektů Bildungsromanu, i když každý jiným způsobem: prostřední sestra prostřednictvím četby, Amelie odjíždí do Londýna. Ukazuje se však, že traumatu uniknout nedokážou, protože jak konflikt, tak lidé v něm zapojení jako by je pronásledovali.

Klíčová slova: Anna Burns, Bildungsroman, trauma, Severní Irsko, Mlíkař, No Bones